

Datum: 2024-02-06

Tid: 15.30-17.00

Plats: Krouhésalen, Stadshuset

Närvarande:

Mikael Sanfridson, borgmästare, ordförande

Anita Jonasson-Kroon, vård- och äldreomsorgsnämnden, ledamot

Ranko Simic, utvecklingsstrateg, Kommunledningsförvaltningen

Julia William-Olsson, utredare, Kommunledningsförvaltningen

Marie Sääf, bibliotekschef, Kultur och fritidsförvaltningen

Clara Hild, verksamhetsutvecklare, Utbildningsförvaltningen

Helena Engvall, äldreombudsman, Vård- och omsorgsförvaltningen

Medlemmar i Sápmi Östergötland, <https://sapmi-i-ostergotland.se/>

Samråd enligt lagen om nationella minoriteter med den samiska minoriteten

1. Välkommen och deltagarna i samrådet presenterar sig.

Borgmästare Mikael Sanfridson hälsade alla närvarande välkomna och deltagarna på samrådet presenterade sig för varandra.

2. Borgmästare Mikael Sanfridson informerar kort om vad som är på gång i kommunen

Borgmästaren berättar att när kommunen förra året arbetade med 2024 års budget hade vi många saker som påverkade ekonomin negativt, bland annat höga elpriser och inflation.

Många kommuner runt om i landet beslutade om sparpaket med anledning av det ekonomiska läget men Linköpings kommun behövde inte göra det. Under 2023 var den riktigt stora frågan att inte minska på budgeten för kärnverksamheten.

Förra året beslutades även om skolnedläggningar pga. minskat antal barn, det gjordes noggrant och vi gjorde det för att spara på lokalkostnader för att kunna satsa på personalen.

Arbetet mot kriminalitet och att minska segregationen är andra viktiga frågor i kommunen.

Under 2024 är det fortfarande fokus ekonomin, det är fokus på ekonomi i balans, så att även om kärnverksamheterna inte fått några besparingar så upplever många anställda inom välfärden, inom exempelvis skolan och äldreomsorgen, att eftersom utmaningarna är stora, att man borde få utökade resurser för att kunna göra ett bättre jobb.

3. Sápmi i Östergötland informerar kort om vad som är på gång i föreningen.

Sápmi i Östergötland har bildat en ny styrelse sedan maj förra året, de har en ny ungdomsrepresentant som också är ny i styrelsen. De har påbörjat ett samarbete med kyrkan i Linköping och arbetet med en verksamhetsplan, samt lagt mycket fokus på sociala medier och språkcirklar. Arbetar fortsatt med att komma ut i skolor,

De berättar att det är mycket givande för barnen att komma i kontakt med samisk kultur. Ett konkret exempel som lyftes är från ett besök på en skola med barn som har många olika kulturella bakgrunder där det från början var en del barn som var stökiga men som blev väldigt intresserade, inlyssnande och frågvisa efter en stund. De kunde känna igen sig i beskrivningarna och berättelserna om samisk kultur och historia.

Sápmi i Östergötland berättar vidare att de har samarbetat och samarbetar med samiska författare och samiska artister, de har börjat planera för att organisera medlemsträffar, samarbetar med studieförbundet Sensus om bokcirklar, hemslöjdskurser mm.

Två av medlemmarna från Sápmi i Östergötland berättar att de båda gick i nomadskola på 50-talet vilket innebar att man bodde på ett internat från 7 års ålder, ett mål med nomadskolan var att assimilera samerna.

Sápmi i Östergötland och alla närvarande samer på mötet tycker att det är jätteviktigt att komma ut i skolorna och berätta om bland annat samernas historia, olika livsberättelser, om samisk kultur och om det samiska språket.

I Norrköping har de haft ett bra samarbete, föreningen har gjort en egen powerpoint där de berättar historik och intervjuat samer från hela Sápmi och berättat personliga berättelser om hur man har det idag. De har varit från förskoleklasser och upp. Många rektorer har hört av sig. Detta efter att det har gått ut ett generellt mail till alla rektorer och skolor. De har även haft direktkontakt med lärarna för att kunna prata om det samiska i olika ämnen, till exempel religion, historia osv. Sápmi Östergötland har gjort sammanfattningar inom det ämnet som skolan håller på med just då.

Äldreombudsmannen Helena Engvall frågar om liknande gjorts på äldreboenden? En medlem svarar att hon gjort det i Kiruna. De har även börjat lite med det i Norrköping.

- Helena Engvall kan ta med sig att när hon träffar utförare och ansvariga för aktiviteter på träffpunkterna så kan hon berätta att Sápmi Östergötland finns som resurs och kan bokas in för att berätta om samisk kultur, historia och livsberättelser.
- Ranko Simic från kommunledningsförvaltningen tar kontakt med ansvarig tjänsteperson som arbetar med minoritetsfrågor i Norrköping för att se hur de arbetar med frågan för att få inspiration och tips.

4. Ärenden för information och dialog

Clara Hild från utbildningsförvaltningen informerar om skolans och förvaltningens arbete med nationella minoriteter.

Linköping är en stor kommun och utbildningsförvaltningen är en stor förvaltning, den största av kommunens alla förvaltningar. Den har ansvar för allt från förskola till vuxenutbildning. Den har ca 120 förskolor och ca 50 grundskolor. Det önskvärda är att vi kan få till en mer levande samverkan över tid och att inte bara göra punktinsatser.

Idag är det inga elever som läser samiska som modersmål. Det kan vara så att det finns barn som har samiska som modersmål i kommunen, men inte brett om att få modersmålsundervisning i skolan.

Det räcker med att en elev begär att få modersmålsundervisning i samiska för att man ska erbjudas undervisning. I lagen står även att det ska erbjudas undervisning om det finns en lämplig lärare. Numera är detta inte ett stort hinder då det finns tillgång till lärare i samiska genom fjärrundervisning, även om det ofta är brist på lärare. De som lär ut samiska är ofta överbokade.

Det finns även i alla läroplaner om att man ska undervisa om de nationella minoriteterna. Det är upp till varje skola och rektor att bestämma hur man undervisar detta. Framåt bör vi hitta strukturen och hur vi ska samarbeta.

Utbildningsförvaltningen har ett intranät där man kan lägga upp information och olika resurser så att rektorer, skolor och lärare vi kan hitta bl.a. kontakter till Sápmi i Östergötland och andra resurser så som länkar till youtubefilmer, tips på böcker och länkar till olika webbsidor.

De närvarande påpekar att man stött på hinder i samisk språkundervisning, det finns exempel där det varit svårt att få tillgång till det och att man måste vara väldigt på för att få tillgång. Clara svarar att det är svårt med stor verksamhet med många nya, då kan information och kunskap tappas. Vi behöver arbeta för att göra informationen känd och tillgänglig.

Ranko har tidigare skrivit till Sapmi Östergötland om att konkretisera förslaget till rektorer om vad som kan erbjudas, vi behöver samverka vidare kring detta. Sápmi Östergötland berättar även att man har delat upp när de fått många förfrågningar, de har åkt till skolor en gång i månaden.

Med hjälp av Clara Hild kan det utformas en samlingssida eller motsvarande som kan finnas på intranätet samt ett mail som kan skickas ut till skolor och rektorer.

- Clara Hild skriver ett mail till styrelsen för Sápmi i Östergötland för att titta på detta tillsammans.

Helena Engvall, äldreombudsman, Vård- och omsorgsförvaltningen informerar om frågor gällande äldreomsorg.

Det finns 29000 äldre i Linköpings kommun, 4100 har hemtjänst eller bor på vårdboende. 1350 vårdboendeplatser som är fördelade på 39 vårdboenden. Det finns även 26 trygghetsboenden med tillhörande träffpunkter med aktiviteter. Där finns det möjlighet för Sápmi Östergötland att komma ut och ha exempelvis föredrag eller berättarkväll.

Helena har undersökt om det finns äldre samer inom äldreomsorgen i Linköping, hon har bland annat frågat biståndsbedömare om detta om det är något som de känner till, det har inte framkommit att det finns äldre samer inom äldreomsorgen i Linköping men det betyder inte att det inte finns. Utförare har ett utökat ansvar att man ska få behålla sin kulturella identitet, och man arbetar med individens behov i centrum (IBIC) om vad individer har för behov och önskemål. Det utgör sedan grunden för planering av hur hjälpinsatser utförs. Levnadsberättelsen är ett verktyg som är värdefullt att använda för alla äldre, nu används det främst för personer med demens.

Enligt de uppgifter som vi har idag finns inte någon som arbetar inom äldreomsorgen och som pratar samiska. rutinerna kring dokumentationen och kartläggningen av personalens språkkompetenser kan dock utvecklas så att det blir lättare att fånga upp denna typ av kompetens för kommunen i framtiden.

Därefter fördes det en diskussion i rummet om hur man gör på bästa sätt för att upptäcka behov kopplade till kulturell bakgrund, etnisk tillhörighet och språk. Just nu efterfrågar man inte om någons språk, kulturella bakgrund eller etniska tillhörighet.

- För omsorgen är det viktigt att veta hur man kan ställa frågan utan att det ska kännas som att man blir "kontrollerad" - Det är dock intressant att undersöka om biståndshandläggare har någon frågeställning som omfattar språk och bakgrund - Helena tar med sig frågan för reflektion i verksamheten.

Det är dock lättast kanske att börja med information på träffpunkterna, Helena vill därför veta vad Sápmi Östergötland kan erbjuda så att man kan ordna aktiviteter på träffpunkterna.

Mikael säger att man kanske ska börja med några boenden där man kan pröva sig fram vad som fungerar.

Sápmi i Östergötland säger att de kan anpassa informationen utifrån målgrupp.

- Hur tar Helena frågan framåt: På utförarmöten, kan även skicka riktad information till verksamheten med teman och kontaktpersoner (till Sápmi Östergötland). En bra start är att besöka äldreboenden och träffpunkter. Genom besök kan det eventuellt även komma fram att personer som arbetar inom äldreomsorg är samer. Helena kan även följa med.

Ett tips som kommer är att Vilhelminas kommun och Arvidsjaurs kommun har arbetat mycket med samiska behov inom äldreomsorgen.

Det konstateras på mötet att äldreomsorgen är bra på att uppmärksamma olika högtider och händelser under året. Det kan man utnyttja.

Marie Sääf, bibliotekschef på Kultur och fritidsförvaltningen informerar om bibliotekets arbete med nationella minoriteter.

Det arbetas inte jättemycket inom andra delar av kultur och fritidsförvaltningen med frågan om nationella minoriteter förutom inom biblioteket. Marie berättar att det tog ett tag innan de började arbeta på ett strukturerat sätt med det uppdrag som biblioteket har enligt lagen om nationella minoriteter och enligt bibliotekslagen men nu tycker hon att de har kommit igång med det på ett bra sätt. Biblioteket har arbetat med att förankra detta med personal så att personalen känner sig trygga med uppdraget och har rätt information och kunskap. Har tillsammans med andra bibliotek i Östergötland utformat grundmaterial som kan användas vid till exempel firanden.

Sápmi Östergötland berättar att man har påbörjat ett samarbete med Götabiblioteken sedan några år tillbaka. Man har märkt att Ryds bibliotek har till exempel satt upp information om samiska nationaldagen i biblioteket och på instagram.

I Norrköping var Sápmi Östergötland på en del författarkvällar, där de spred ut information om föreningen.

Marie berättar vidare att de kommer att ha författaren Elin Anna Labba på besök i höst, och att hon gärna skulle vilja göra något mer då tillsammans med Sápmi i Östergötland. Det har kommit mycket ny litteratur om samisk historia och kultur och det vill man gärna arbeta mer med, att sprida kunskap och information.

- En medlem frågar: Vad gör kommunen med gamla böcker om samisk historia och samer som inte ses som så rumsrena? Är de undanlagda? Marie är inte säker på allt kring detta, om allt är granskat och kontrollerat. Marie är osäker på hur det ser ut i nuläget och tittar vidare på frågan.

Carina säger att det finns mycket litteratur som inte bör finnas längre på grund av allt hemskt som står i dem om samer.

Sápmi Östergötland har gjort en lista om samisk litteratur som de har skickat ut till biblioteken.

Det uttrycks en ömsesidig önskan om att utöka samarbetet kring exempelvis samiska nationaldagen mellan Linköpings stadsbibliotek och Sápmi i Östergötland. Sápmi Östergötland har samarbetat med biblioteket i Norrköping och haft författarkvällar och sagostunder där, vill gärna ha det även i Linköping. Marie berättar att detta är helt i linje med hur biblioteket vill arbeta och meddelar att Linnea Saxtrup Hermansson linnea.saxtruphermansson@linkoping.se är den som håller ihop det på biblioteket och vill gärna se att Sápmi tar kontakt med Linnea om ett fördjupat samarbete.

- Biblioteket via Linnea eller någon annan kommer skicka information till Sápmi i Östergötland (styrelsen.ostergotland@hotmail.com) om datum för författarkvällen med Elin Anna Labba så att man kan göra något tillsammans.

Marie säger även att man kanske kan göra något tillsammans med bokbussen vilket skulle nå en eventuell målgrupp på Linköpings landsbygder.

5. Övriga frågor

- Ranko kontaktar Sápmi Östergötland för utvärdering av dagen.

- Marie tipsar att biblioteket är en bra plats för arrangemang om intresse finns.
- Kommunen har sedan några år tillbaka [Mål och riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter](#)
Detta dokument hittas lättast via kommunes webbsida:
<https://www.linkoping.se/nationellaminoriteter>
- Kontakt med Sápmi i Östergötland sker via deras officiella styrelsemail:
styrelsen.ostergotland@hotmail.com

6. Mötet avslutas

Borgmästaren tackar alla för deltagande och för visat engagemang och säger att förhoppningen till nästa år är att vi berättar om hur vi arbetat i år, att vi då har några framgångar att lyfta samt prata om ytterligare utveckling.

Samråd kommer efter önskemål att ske i höst, då tar vi en deltidstämning kring hur olika samarbeten gått inom respektive område som diskuterats idag.

Datum för nästa samråd: Fysisk träff, 10 september 14.00. Vi skickar inbjudan och vi annonserar i Corren.